

ВІДГУК

офіційного опонента Колісніченко Наталі Миколаївни на дисертаційну роботу Гукової-Кушнір Гретти Євгенівни «Управлінські стратегії професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами

У дисертації Гукової-Кушнір Г. Є. обґрунтовано актуальність формування ефективних управлінських стратегій у сфері професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я, що особливо важливо для України в період правового режиму воєнного стану, демографічних змін і глобальної мобільності медичних кадрів. Авторка справедливо наголошує на необхідності інтеграції освітніх, клінічних та наукових компонентів, розвитку університетських клінік, удосконалення післядипломної освіти та залучення професійних асоціацій до освітніх процесів. Тематика є сучасною, міждисциплінарною та відповідає стратегічним цілям реформування галузі охорони здоров'я.

Робота мала безпосередній зв'язок з тематикою науково-дослідної роботи Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, зокрема за темою: «Об'єднані територіальні громади: концепція відповідальності та спроможності» (ДР №0119U100911, ДО №0221U103957) комплексного наукового проекту Національної академії державного управління при Президентові України «Державне управління та місцеве самоврядування», у якій авторка як виконавець досліджувала вплив соціально-економічних чинників на розвиток медичних послуг на рівні громади

Таким чином, дисертаційна робота Гукової-Кушнір Г. Є. є актуальним і практико-орієнтованим дослідженням, результати якого мають значний потенціал для модернізації професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я.

Оцінка обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірності

Автор дисертації Гукова-Кушнір Гретта Євгенівна всебічно обґрунтувала вибір методологічного підходу до дослідження професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я, що визначило структуру дисертації, логіку викладення матеріалу та

використання комплексу загальнонаукових і спеціалізованих методів дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження визначено чітко та коректно, вони повністю узгоджуються з метою та завданнями дослідження. Сформульовані завдання охоплюють як теоретико-методологічні, так і прикладні аспекти професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я, що свідчить про системність і комплексність підходу здобувача до поставленої наукової проблеми.

Зміст дисертації засвідчує, що всі поставлені завдання були реалізовані. Висновки логічно витікають із проведеного аналізу та узагальненого матеріалу.

Авторка здійснила ретельний аналіз міжнародного досвіду (Німеччина, Швеція, США, Велика Британія), адаптувавши його до національних реалій. Визначено чотири моделі освітньо-медичної екосистеми (державна, приватна, комунальна, змішана), запропоновано систему КРІ для університетських клінік, розроблено концептуальну модель компетентностей лікарів. Узагальнення є релевантними, проте частина пропозицій має загальний характер і потребує чіткішого операціоналізування (наприклад, впровадження стратегій у конкретних умовах регіональної політики охорони здоров'я).

Таким чином, наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, є обґрунтованими, базуються на широкому емпіричному і нормативному матеріалі, а також містять інноваційні підходи до вдосконалення професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я.

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів.

Дисертаційна робота є результатом ґрунтовного наукового дослідження, спрямованого на осмислення та вдосконалення професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я. Достовірність отриманих результатів підтверджується відповідністю сучасним науковим підходам, широкою емпіричною базою, системним аналізом нормативно-правових джерел, а також апробацією основних положень дослідження на конференціях і науково-комунікативних заходах.

Наукова новизна полягає у:

- виокремленні типів освітньо-медичних екосистем;
- вдосконаленні системи оцінювання ефективності університетських клінік;
- поглибленні концепції ролі професійних медичних асоціацій у формуванні освітньої політики;

- розробці мотиваційно-управлінських стратегій для медичних працівників.

Результати доповнюють науковий інструментарій у сфері публічного управління людськими ресурсами в медицині.

Запропоновані теоретичні умовиводи й практичні рекомендації можуть бути застосовані в державній кадровій політиці, освітньому процесі та законотворчій діяльності. Автор також обґрунтувала шляхи гармонізації вітчизняної практики з європейськими підходами до професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я.

Таким чином, основні наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертації Гукової-Кушнір Г. Є., є самостійно сформульованими, належно обґрунтованими та мають високу наукову достовірність. Наукова новизна відповідає сучасному рівню розвитку науки публічного управління та потребам практики підготовки кадрів в Україні.

Достовірність результатів і практична значущість результатів дослідження

Достовірність результатів дисертаційного дослідження Гукової-Кушнір Г. Є. підтверджується їх теоретичною обґрунтованістю, системністю аналізу, широкою джерельною базою, використанням вітчизняного й міжнародного досвіду, а також практичним впровадженням запропонованих підходів у діяльність органів публічної влади.

Висновки та рекомендації дисертації знайшли відображення у наукових публікаціях автора та були апробовані під час участі в наукових конференціях, що свідчить про їхню наукову виваженість і практичну цінність.

Результати дослідження можуть бути використані:

- у науково-дослідній сфері - під час розробки теоретичних засад і прикладних моделей професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я;
- у правотворчій роботі - при підготовці та експертизі проектів нормативно-правових актів, що стосуються професійної підготовки лікарів;
- у навчально-методичній діяльності - у процесі викладання дисциплін за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», зокрема з питань формування кадрів системи охорони здоров'я та управління підготовкою і професійним розвитком лікарів, кадрової політики з підготовки фахівців-медиків, HR-менеджменту в сфері охорони здоров'я, а також при підготовці навчальних посібників і методичних матеріалів;
- у практичній управлінській діяльності - як методична база для суб'єктів професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи

охорони здоров'я, керівників закладів фахової підготовки, органів публічної влади, представників служб персоналу сфери охорони здоров'я.

Рекомендації авторки можуть бути використані у практиці МОЗ, МОН, місцевих органів влади, університетських клінік, а також у діяльності професійних медичних асоціацій. У роботі наведено приклади використання відповідних дисертаційних положень на практиці (Львівська ОДА, Львівський національний медичний університет, управління охорони здоров'я м. Львова). Отже, дослідження має прикладну цінність, зокрема для регіонального рівня управління.

Значущість результатів дослідження також підтверджується довідками про впровадження результатів.

Таким чином, дисертаційна робота має безперечну практичну значущість для удосконалення професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я.

Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих наукових працях

Основні положення, висновки та результати дисертаційного дослідження Гукової-Кушнір Г. Є викладено в чотирьох статтях, опублікованих у фахових виданнях України, що входять до Переліку наукових фахових видань України. Крім того, результати дослідження були представлені у трьох тезах доповідей на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Опубліковані праці відображають ключові наукові положення дисертації, зокрема новизну підходів до професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я, пропозиції щодо її вдосконалення.

Зміст і спрямованість публікацій повністю відповідають тематиці дисертації, її меті та завданням. Це свідчить про належну апробацію наукових результатів і підтверджує їх практичну значущість.

Кількість, обсяг і зміст опублікованих наукових праць відповідають вимогам, встановленим пунктом 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), що свідчить про дотримання здобувачем установлених академічних стандартів.

Таким чином, можна зробити висновок, що результати дисертаційного дослідження пройшли належну апробацію, а сформульовані наукові положення знайшли повне відображення в опублікованих працях здобувача.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи результати дисертаційного дослідження Гукової-Кушнір Гретти Євгенівни, підкреслюючи його актуальність, наукову новизну та практичну значущість, доцільно окреслити низку зауважень і пропозицій, які мають дискусійний характер та спрямовані на подальший розвиток наукової проблематики:

1. Щодо термінологічного апарату. Поняття «управлінська стратегія», «екосистема», «професійна мобільність», «мотиваційні детермінанти» застосовуються без чітких авторських трактувань. Це ускладнює формування наукової новизни. Також потребує чіткості визначення поняття компетентності. У тексті (стор. 34) компетентність визначається через компетенції, але без достатнього пояснення відмінностей між ними. Це може викликати плутанину, оскільки різні автори трактують ці поняття по-різному. Варто чіткіше пояснити концептуальну різницю або послатися на стандартизоване визначення.

2. На сторінках 48-49 аналізується щільність лікарів у різних країнах, але не розглядаються ключові фактори, що впливають на ці показники (наприклад, особливості медичної освіти, фінансування охорони здоров'я, рівень урбанізації). Це знижує глибину аналізу.

3. На рисунку (стор. 48) щільність лікарів в Україні наведена за 2014 рік, тоді як для інших країн використовуються дані 2021-2022 років. Це робить порівняння некоректним, оскільки ситуація в Україні суттєво змінилася після початку війни у 2022 році. Крім того, наведений аналіз щільності лікарів у різних країнах не розкриває, як саме відмінності в політиці охорони здоров'я впливають на показники та які висновки можна зробити для України.

4. Опис системи підготовки лікарів зосереджується переважно на нормативних актах і структурі управління, але відсутній глибокий аналіз того, як ці процеси впливають на якість медичної освіти та підготовку фахівців у реальних умовах. Основні тези розділу 1 ґрунтуються на законодавчих актах і стратегіях, але бракує результатів власного дослідження, наприклад, анкетування студентів, інтерв'ю з викладачами або аналізу освітніх програм.

5. Опис міжнародного досвіду університетських клінік (стор. 113-120) представлений переважно у вигляді констатації фактів без порівняльного аналізу та висновків щодо його адаптації в Україні. Недостатньо ґрунтовно проаналізовано статистику щодо реального стану професійної підготовки лікарів в Україні: дефіцит, співвідношення спеціальностей, гендерна/вікова структура, регіональні відмінності тощо.

6. Спостерігається перевантаженість тексту описами без висновків. У підрозділі 2.1. щодо провайдерів заходів безперервного професійного розвитку (стор. 116-117) міститься велика кількість статистичних даних, але немає критичного аналізу ефективності їхньої діяльності. У розділі 2.3. про рівень прийому в медичні університети (стор. 130-132) є лише описове пояснення значення показника acceptance rate, але немає аналізу, як саме цей показник впливає на якість медичної освіти в різних країнах. Опис університетських клінік (зокрема, Charité на сторінках 133-137) зосереджується переважно на їхній історії та сучасному стані, але бракує аналізу можливості імплементації їхнього досвіду в українську систему охорони здоров'я. У розділі про трансформацію підходів до підготовки лікарів варто додати порівняльний аналіз різних моделей навчання та їх ефективності на міжнародному рівні.

7. Потребує поглиблення аналіз інституційної спроможності МОЗ, МОН та ПМА. Заявлена проблема «недостатньої міжсекторальної координації» є ключовою, однак у дисертації вона подана загальною. Доцільно було б поглибити аналіз, наприклад, через кейс-аналіз взаємодії між МОЗ та медуніверситетами у період війни.

8. У роботі наголошено на потенціалі ПМА щодо розробки стандартів безперервної освіти та клінічних рекомендацій. Проте в українських реаліях вони часто мають обмежену юридичну дієздатність та інституційну незалежність. Потрібна критичніша оцінка їхньої спроможності. Крім того, описуючи роль професійних медичних асоціацій, було б корисно додати конкретні пропозиції щодо їхньої участі у реформуванні системи медичної освіти.

9. Хоча авторка формулює низку пропозицій щодо розвитку освітньо-медичної екосистеми та ролі університетських клінік, не подано чітких механізмів їх реалізації (план дій, ресурси, відповідальні суб'єкти, часові рамки тощо).

Проте, наведені зауваження мають рекомендаційний характер і жодним чином не применшують наукову значущість дисертації. Вони можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових пошуків автора в межах обраної тематики.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертаційне дослідження Гукової-Кушнір Гретти Євгенівни «Управлінські стратегії професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я» є самостійною завершеною науковою працею, що вирізняється високим рівнем теоретичного

опрацювання, комплексним методологічним підходом і практичною орієнтованістю.

У роботі проаналізовано широкий спектр теоретичних джерел, системно охарактеризовано чинне законодавство, розкрито функціональні, організаційні та правові особливості професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я. Автором запропоновано обґрунтовані напрями вдосконалення управлінських стратегій професійної підготовки лікарів, що мають значний практичний потенціал.

Дисертація відповідає сучасним вимогам до наукових досліджень рівня доктора філософії, має належну структуру, чітко визначену мету, логіку викладу матеріалу, коректне використання джерельної бази та наукової термінології. Одержані результати відображені в наукових публікаціях, пройшли апробацію на конференціях, а також частково впроваджені у практичну діяльність різних установ сфери публічного управління та освіти, що свідчить про прикладну цінність роботи. Наукові положення, сформульовані у дисертації, характеризуються достатнім рівнем новизни та теоретичної обґрунтованості, а рекомендації можуть бути використані у нормотворчій, управлінській і навчальній практиці.

Ураховуючи актуальність теми, наукову новизну, обґрунтованість висновків, практичне значення результатів дослідження, а також відповідність вимогам порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Гукової-Кушнір Гретти Євгенівни заслуговує позитивної оцінки.

З огляду на викладене, вважаю, що дисертаційна робота Гукової-Кушнір Гретти Євгенівни «Управлінські стратегії професійної підготовки лікарів в умовах трансформації системи охорони здоров'я» повністю відповідає вимогам, передбаченим Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

Колісніченко Наталя Миколаївна,
д.н.д.у., професор,
завідувач кафедри соціально-гуманітарних наук,
Національний університет «Одеська політехніка».

«_____» _____

2025 р.

Підпис професора Наталі Миколаївни Колісніченко

*проєкт науково-тех. нагр. - пер. роботи
Дмитро Дмитрович*